

Activiteitenverslag Steunpunt Taalwetwijzer

2009-2012

De taalwetwijzer

Welke taal
wanneer?



Inleiding

Het Steunpunt Taalwetwijzer bestaat bijna elf jaar. Na een voorbereidingsperiode werd het Steunpunt Taalwetwijzer op 20 november 2002 officieel gelanceerd. De beslissing tot oprichting van het steunpunt dateert reeds van 22 september 2000, toen de Vlaamse Regering akkoord ging met het actieplan van de Vlaams minister, bevoegd voor Hoofdstedelijke aangelegenheden, om de taalwetgeving beter te doen naleven.

In uitvoering van dat plan werd het Steunpunt Taalwetwijzer opgericht, dat momenteel gesitueerd is binnen het team Coördinatie Brussel van het departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid. Met het steunpunt wil de Vlaamse overheid een correct en juridisch onderbouwd antwoord geven op allerhande vragen in verband met taalwetgeving en haar toepassing in Brussel en Vlaanderen.

Dit is het derde activiteitenverslag van het Steunpunt Taalwetwijzer. Het eerste verslag gaat over de periode 2002-2003. Het tweede betreft 2006. Dit activiteitenverslag beslaat de periode 2009 tot en met 2012. Deze onregelmatige verslaggeving heeft te maken met personeelsverschuivingen bij het Steunpunt Taalwetwijzer waar één adjunct van de directeur de opvolging verzekert. Deze functie was tijdens de periode van september 2004 tot oktober 2005 en van september 2008 tot augustus 2009 niet ingevuld.

1. Opdrachten

De taken van het Steunpunt Taalwetwijzer zijn de volgende:

- Het ontsluiten en verspreiden van informatie. Burgers, ondernemingen, overheden en andere organisaties kunnen bij het Steunpunt Taalwetwijzer terecht met allerhande vragen over de taalwetgeving. Via een folder, een brochure en een website (www.taalwetwijzer.be) tracht men aan de behoefte aan informatie te voldoen.
- De Taalwetwijzer heeft ook een doorverwijsfunctie. Deze functie is dossiergebonden en sluit nauw aan bij de taken hierboven beschreven.
- Aan deze laatste functie wordt een beperkte begeleidingsfunctie gekoppeld. Dat houdt in dat de Taalwetwijzer elementaire standaardhulp kan bieden, indien de burger een klacht wenst in te dienen. Hierbij heeft de Taalwetwijzer geen onderzoeks- of bemiddelingsbevoegdheid en kan de Taalwetwijzer geen bindende beslissingen nemen.
- Het verwerken van taalklachten met betrekking tot de Brusselse ziekenhuizen.

2. Organisatie

2.1. Bereikbaarheid

Het Steunpunt Taalwetwijzer is telefonisch bereikbaar via de Vlaamse Infolijn, of schriftelijk via e-mail, een invulformulier op de website, per fax en per brief. Het overgrote deel van de vragen wordt elektronisch ingediend. De coördinaten van het Steunpunt Taalwetwijzer zijn:

Telefoon	1700 (Vlaamse Infolijn)
Mail	taalwetwijzer@vlaanderen.be
Fax	02-553 56 34
Website	www.taalwetwijzer.be
Post	Vlaamse Overheid Boudewijnlaan 30 bus 20, kamer 7A14 1000 Brussel

2.2. Samenwerking met Vlaamse Infolijn

Het Steunpunt Taalwetwijzer geldt als een zogenaamde sectorale infolijn, die gespecialiseerde informatie ter beschikking stelt. Omdat de Vlaamse overheid er naar streeft om de Vlaamse Infolijn te positioneren als eerste aanspreekpunt waarbij de burgers terecht kunnen met hun vragen, verlopen de eerste telefonische contacten via de Vlaamse infolijn. De medewerkers van de Vlaamse Infolijn beschikken over een script dat zij kunnen gebruiken bij de mogelijke taalvragen. Op deze manier kunnen heel wat eenvoudige vragen beantwoord worden door een operator van de infolijn. Klachten en de complexere vragen worden doorgegeven aan de medewerker van het Steunpunt Taalwetwijzer om een meer gespecialiseerd, afdoend, correct en juridisch onderbouw antwoord te verschaffen. E-mails die terechtkomen bij de Vlaamse infolijn worden op dezelfde wijze behandeld.

2.3. Samenwerking met vzw 'de Rand'

De vzw 'de Rand' werd bij decreet opgericht met als doel het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand te ondersteunen. Het is een privaatrechtelijk extern verzelfstandigd agentschap van de Vlaamse overheid. Als onderdeel van de werking werd een Taalloket opgericht, waar inwoners van de Vlaamse Rand terecht kunnen met vragen over taalgebruik door particulieren en overheden. Complexe vragen over de taalwetgeving die terechtkomen bij het Taalloket worden doorgegeven aan het Steunpunt Taalwetwijzer. Het steunpunt verschaft de vraagsteller een juridisch onderbouwd advies en een kopie wordt verzonden aan het Taalloket. Verder wordt ook ondersteuning geboden aan vragen die vanuit de Werkgroep Taal van vzw 'de Rand' of de Conferentie van Vlaamse Mandatarissen van de Randgemeenten afkomstig zijn.

2.4. Samenwerking met het Agentschap Zorg & Gezondheid

Met het oog op de betere verzameling van klachten over het gebrek aan Nederlandstalige zorgverlening door Brusselse ziekenhuizen of spoeddiensten werd midden 2011 een afzonderlijk 'Vlaams Meldpunt Taalklachten' ingesteld, dat vanuit het Agentschap Zorg & Gezondheid klachten verzamelt met het oog op verdere registratie en behandeling door het Steunpunt Taalwetwijzer.

2.5. Medewerkers

De werking van het Steunpunt Taalwetwijzer wordt verzekerd door één adjunct van de directeur – jurist, die daarnaast ook taken uitvoert voor het team Coördinatie Brussel. Voor de logistieke ondersteuning, zoals het versturen van brochures, kan beroep worden gedaan op de administratieve medewerkers van het team.

3. Werking

3.1. Informatieverstrekking

De taalwetgeving vormt een complex geheel aan regels die niet voor alle burgers, organisaties en ook overheden zelf toegankelijk zijn. Zowel over de inhoud, draagwijdte als de mogelijkheden om op te treden tegen overtredingen bestaan er onduidelijkheden. Het aanbieden van begrijpbare informatie is daarom een belangrijk onderdeel van de werking van het Steunpunt Taalwetwijzer, door het geven van informatie via een brochure, de website en specifieke adviesverlening of vormingsmomenten. Daarnaast lost het Steunpunt Taalwetwijzer ook concrete vragen op of biedt het begeleiding aan bij klachten.

Als vorm van actieve voorlichting wordt een brochure uitgegeven die nog steeds actueel is en een overzicht biedt van de belangrijkste regels omtrent het taalgebruik van de overheid, het bedrijfsleven en het onderwijs. Deze brochure kan zowel schriftelijk, telefonisch als elektronisch worden aangevraagd. Vooral lokale besturen en bedrijven, maar ook veel geïnteresseerde burgers, vragen de brochure aan. In de folder kan men ook contactgegevens van het Steunpunt Taalwetwijzer terugvinden, alsook de gegevens van andere instanties die bevoegd zijn voor de taalwetgeving. De website (www.taalwetwijzer) bevat de gecondenseerde informatie van de informatiebrochure.

De medewerker van het Steunpunt Taalwetwijzer wordt ook geregeld uitgenodigd om vorming of toelichting te geven over (specifieke aspecten van) de taalwetgeving. Hiervoor werd in de periode 2009-12 onder meer samengewerkt met: de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), Huizen van het Nederlands Vlaams-Brabant en Antwerpen, ODiCe Oost-Vlaanderen, De Lijn Vlaams-Brabant en Kortom – vereniging voor overheidscommunicatie. Ook binnen de Vlaamse overheid werd samengewerkt met het team Inburgering (BZ) en de afdeling Zorginspectie (WVG).

De brochure en de website kunnen niet de volledige waaier van mogelijke vragen beantwoorden. Daarom is het mogelijk om rechtstreeks of via de Vlaamse Infolijn specifieke vragen te stellen. Binnen een redelijke termijn geeft de medewerker van het Steunpunt Taalwetwijzer een antwoord op de vraag. Het antwoord kan zowel schriftelijk als telefonisch worden gegeven. In sommige gevallen verwijst de medewerker ook door naar andere instanties, bijvoorbeeld indien een mogelijk bestaat om klacht in te dienen.

3.2. Klachtenbehandeling

De klachtenbegeleiding hangt nauw samen met de doorverwijsfunctie. Wanneer de klacht wordt doorverwezen naar de bevoegde instanties kan aan de klager, op diens vraag, standaardhulp geboden worden bij het indienen van zijn klacht. Deze klachtenbegeleiding blijft echter zeer beperkt, gezien het Steunpunt Taalwetwijzer zelf geen klachtenbehandelaar is, noch de functie van ombudsman vervult. De mogelijkheden om een onderzoek in te stellen, documenten op te vorderen of op te treden behoren niet tot de bevoegdheden. De meerderheid van de gevallen bestaat uit het doorverwijzen van de klager naar de wettelijk bevoegde instanties. Hierbij kan door het steunpunt elementaire hulp geboden worden. Concreet omvat dit het verschaffen van de coördinaten van de bevoegde instanties en de nodige uitleg omtrent de te volgen procedure om een klacht in te dienen. Het Steunpunt Taalwetwijzer reikt de klager juridische argumenten aan en indien nodig wordt een model van klachtbrief opgesteld.

3.3. Cijfers over vragen en klachten

3.3.1. Indeling in categorieën en meest gestelde vragen

In verschillende domeinen van de samenleving speelt taalwetgeving een rol. De binnenkomende vragen worden daarom onderverdeeld in negen categorieën: taalvrijheid, taalgebruik in het onderwijs, taalgebruik van de notaris, taalgebruik in gerechtszaken, taalgebruik in consumentenzaken, taalgebruik in bestuurszaken, taalgebruik van de syndicus, taalgebruik in het bedrijfsleven en het taalgebruik in de medische sector.

De categorie van de *taalvrijheid* heeft betrekking op vragen of in een bepaalde situatie hoe dan ook taalwetgeving van toepassing is of mogelijk kan zijn. Veelal moet gelet op het bestaan van de grondwettelijke taalvrijheid ontkennend worden geantwoord.

Standaardvragen zijn:

- Mag een onderneming reclame maken in het Frans of Engels?
- Moet een contract niet steeds in het Nederlands worden opgesteld?

Onder het *taalgebruik in het onderwijs* vallen de zaken die geregeld worden door de wet van 30 juli 1963 op het gebruik der talen in het onderwijs. Verder worden er ook vragen gesteld over de taalregeling in het hoger onderwijs.

Standaardvragen zijn:

- Welke mogelijkheden zijn er om lessen te geven in andere talen?
- Kan ik mijn kind inschrijven in een Waalse of Brusselse school?
- Mogen examens in het hoger onderwijs in een andere taal worden afgenomen?

Het *taalgebruik van de notaris* vormt een bijzondere bron van vragen, gezien de notaris zowel optreedt als openbaar ambtenaar als ten behoeve van private partijen.

Standaardvragen zijn:

- In welke taal moet een (ver)koopakte van een onroerend goed in Vlaanderen worden opgemaakt?
- Welke taal moet gebruikt worden om een openbare verkoop aan te kondigen?

De categorie *taalgebruik in gerechtszaken* omvat alle vragen en klachten met betrekking tot de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de talen in gerechtszaken. Bij het taalgebruik in gerechtszaken vormen de vragen omtrent een Franstalig proces-verbaal opgesteld in Brussel of het Frans taalgebied de hoofdmoot.

Standaardvragen zijn:

- Ik heb een Franstalig proces-verbaal gekregen voor een overtreding in Brussel of Wallonië terwijl ik in Vlaanderen woon. Moet ik deze boete betalen?
- Welke taal moet de gerechtsdeurwaarder gebruiken bij een betekening?

Onder de categorie *taalgebruik in consumentenzaken* vallen de aangelegenheden onderworpen aan de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en andere soortgelijke wetten. Dit omvat o.a. het taalgebruik voor handleidingen, gebruiksaanwijzingen en verplichte vermeldingen op etiketten.

Standaardvragen zijn:

- Ik heb een elektronisch product gekocht in Brussel. Is een Nederlandstalige handleiding verplicht?
- Ik wil een voedingsproduct op de markt brengen in Vlaanderen. In welke talen mag of moet het etiket?

De categorie *taalgebruik in bestuurszaken* behelst de dossiers die betrekking hebben op de gecoördineerde wetten van 18 juli 1966 op het gebruik van de talen in bestuurszaken (ook gekend als de Bestuurstaalwet) en de wettelijke bepalingen die het taalgebruik regelen van de deelstaten. Het grote aandeel van de bestuurstaalwet heeft te maken met het ruime toepassingsgebied van deze wet en de vele vragen gesteld door de overheden en de vragen rond de toepasselijkheid ervan.

Standaardvragen zijn:

- Is onze dienst, organisatie of vzw onderworpen aan de Bestuurstaalwet en wat zijn de gevolgen?
- Mogen onze diensten een andere taal dan de bestuurstaal gebruiken in internationale contacten of met een anderstalig doelpubliek?
- Mogen wij documenten afleveren in een andere taal dan het Nederlands, indien deze burger deze nodig heeft voor een buitenlandse dienst?
- Moeten wij publicaties in de faciliteitengemeenten naar het Frans vertalen?
- Wat zijn de taalkennisvoorwaarden voor onze medewerkers en ambtenaren, en hoe moeten deze bewezen worden?

Over het *taalgebruik van de syndicus* worden er vooral vragen gesteld sinds de inwerkingtreding sinds september 2010 van een nieuw artikel 577-11/2 van het Burgerlijk Wetboek over de mede-eigendom dat aan mede-eigenaars het recht geeft om van de vereniging van mede-eigenaars een vertaling te bekomen van alle documenten in omtrent de mede-eigendom naar de taal van het gebied waar het goed gelegen is.

Standaardvragen zijn:

- Moet de syndicus voorzien in een Nederlandstalig beheer?
- Welke taal dient er gebruikt te worden op de algemene vergadering van mede-eigenaars?

De dossiers in de categorie *taalgebruik in het bedrijfsleven* hebben betrekking tot aangelegenheden geregeld door artikel 52 van de bestuurstaalwet, het decreet van 19 juli 1973 (ook gekend als het Septemberdecreet) en andere gelijkaardige voorschriften. Veelal wordt de vraag gesteld of een bepaald sociaal document in een bepaalde taal moet worden opgesteld. In vele gevallen is de taalwet van toepassing.

Standaardvragen zijn:

- Moet een factuur in Vlaanderen in het Nederlands worden opgesteld?
- Moet mijn werkgever in het Nederlands met mij communiceren?
- Kan ik verplicht worden met Engelstalige computerprogramma's te werken?
- Is de taalwetgeving ook van toepassing op vacatures?

Het *taalgebruik in de medische sector* is een afzonderlijke categorie, hoewel er geen specifieke wetgeving bestaat. Het is afhankelijk van het statuut van de dienst of organisatie die zorg verleent of bepaalde taalwetgeving van toepassing is.

Standaardvragen zijn:

- De ambulancier die van een Brusselse ziekenhuis afkomstig was kon mij niet in het Nederlands helpen. Kan dit?
- Moet de dokter Nederlands kennen in Vlaanderen?

3.3.2. Evolutie van het aantal gestelde vragen

Jaar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
#	290	*	42*	300	281	*	140*	269	242	248	171*

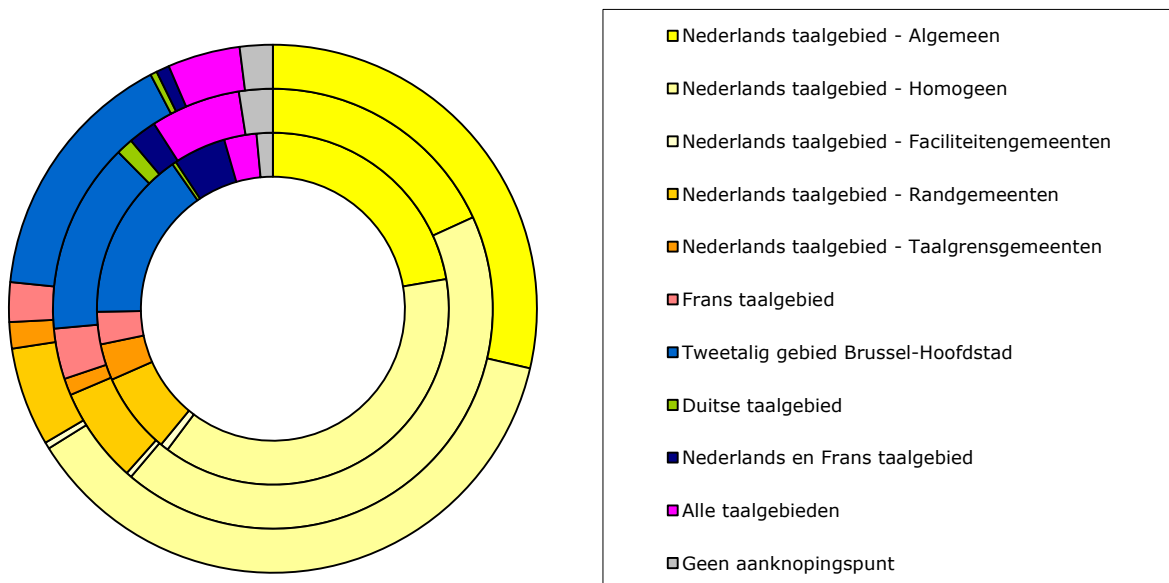
De jaren en gegevens met een asterisk (*) hebben betrekking op periodes toen het Steunpunt Taalwetwijzer onbemand was waardoor er geen systematische registratie van het aantal dossiers was en waar ook aan het publiek werd meegedeeld dat het beantwoorden van vragen niet mogelijk was. Het is hierdoor niet mogelijk om zeer uitgebreide analyses te maken over de evolutie van het aantal dossiers. De cijfers voor 2013 lopen tot juni van dat jaar.

Over de jaren met volledige cijfers heen is het gemiddelde 271 dossiers of vragen per jaar. De jaren met het hoogste aantal vragen, namelijk 2003 en 2006, zijn ook de jaren waarin een ruime publiekscampagne werd gevoerd. De gemeenteraadsverkiezingen van 2012 hebben ook tot een merkbare toename van het aantal vragen uit lokale besturen geleid. Een publiekscampagne genereert evenwel niet significant meer vragen. Ook zonder campagne vinden particulieren, bedrijven en overheden hun weg naar het Steunpunt Taalwetwijzer. Dit lijkt vooral te maken te hebben met de vlotte vindbaarheid van het Steunpunt Taalwetwijzer via internetzoekmachines en het groeiend aantal gespecialiseerde organisaties en diensten, zoals belangenorganisaties of sectororganisaties, die naar het Steunpunt Taalwetwijzer verwijzen als een informatiebron.

3.3.3. Territoriale spreiding

Voor iedere vraag wordt geregistreerd op welk gebied het dossier betrekking heeft. Het gaat dus niet over de herkomst van de vraag: indien een inwoner van Leuven een vraag heeft over het taalgebruik in Brussel, dan wordt dit als een vraag over het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad beschouwd. De faciliteitengemeenten (randgemeenten en de Vlaamse taalgrensgemeenten) worden afzonderlijk geregistreerd. Daarnaast zijn er ook vragen die betrekking hebben op meerdere of zelfs alle taalgebieden. Een aantal vragen staat los van enig territoriaal aanknopingspunt.

	2010	2011	2012	2013
<i>Nederlands taalgebied - Algemeen</i>	60	44	71	45
<i>Nederlands taalgebied - Homogeen</i>	102	104	93	67
<i>Nederlands taalgebied - Faciliteitengemeenten</i>	2	1	1	1
<i>Nederlands taalgebied - Randgemeenten</i>	20	17	15	14
<i>Nederlands taalgebied - Taalgrensgemeenten</i>	9	3	4	4
<i>Frans taalgebied</i>	8	9	6	2
<i>Tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad</i>	42	34	39	25
<i>Duitse taalgebied</i>	1	3	1	0
<i>Nederlands en Frans taalgebied</i>	13	5	2	4
<i>Alle taalgebieden</i>	8	16	11	6
<i>Geen aanknopingspunt</i>	4	6	5	3



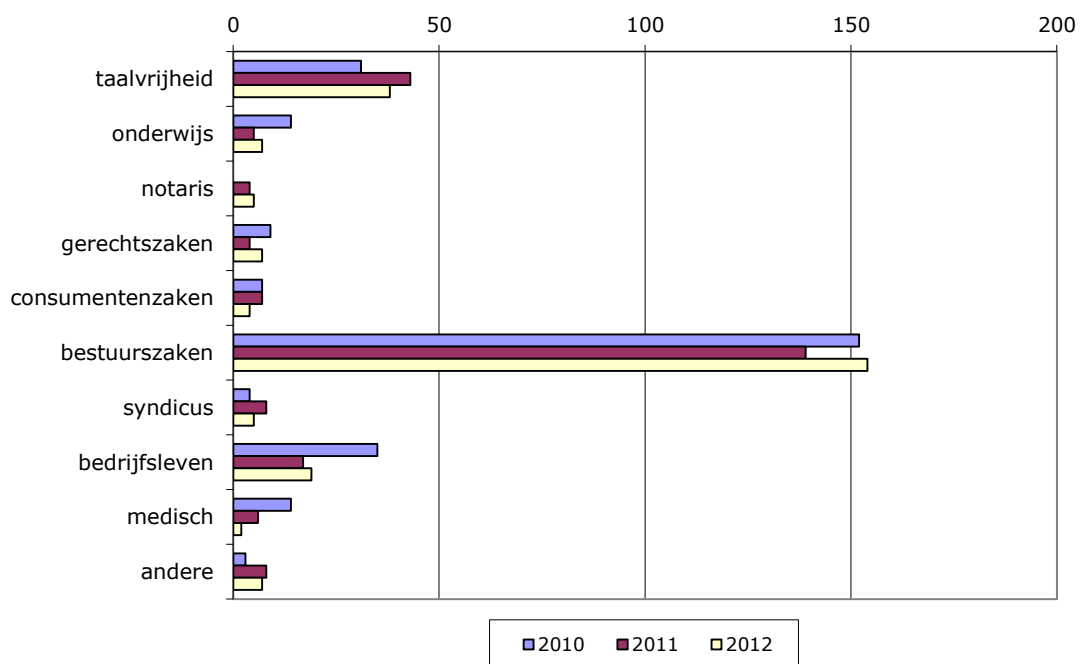
De binnenste cirkel betreft de cijfers over 2010, de middelste over 2011 en de buitenste over 2012. Er vallen ondanks een aantal verschillen geen bijzondere evoluties over de jaren heen te noteren. De cijfers bevestigen ook de cijfers uit de eerdere activiteitenverslagen. Opvallend is dat bijna driekwart van de dossiers betrekking heeft op het Nederlandse taalgebied. Ongeveer vier op de tien vragen komt uit het homogene Nederlandse taalgebied. Een op de tien vragen heeft betrekking op de faciliteitengemeenten, vooral de zes randgemeenten rond Brussel. Het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad is verantwoordelijk voor ongeveer vijftien procent van de dossiers.

De cijfers over de territoriale spreiding bevestigen het gegeven dat de dienstverlening van het Steunpunt Taalwetwijzer niet enkel nuttig wordt geacht voor de vragenstellers die te maken hebben met taalgevoelige gebieden zoals Brussel of de faciliteitengemeenten. Hoewel het specifieke probleem van de erkenning van het Nederlands als bestuurstaal in de hoofdstad bij de oprichting van het Steunpunt Taalwetwijzer als aanleiding werd aangehaald, blijkt uit de cijfers dat deze slechts een minderheid van de dossiers betreffen. Dit roept de vraag op naar de specifieke plaats van het Steunpunt Taalwetwijzer binnen het Brusselbeleid van de Vlaamse overheid: moet de werking zich uitdrukkelijker op dit gebied richten, eventueel met een gewijzigde aanpak, of moet expliciet erkend worden dat het Steunpunt Taalwetwijzer zich richt tot de hele Vlaamse Gemeenschap?

3.3.4. Inhoudelijke spreiding

Ieder dossier valt te situeren in één van de categorieën die hoger omschreven zijn. Soms heeft een dossier verschillende aspecten, maar in dat geval wordt het meest doorslaggevende element genoteerd als de relevante categorie. Er is ook een restcategorie. Zo worden er soms vragen gesteld over zeer specifieke taalregelingen, zoals de wet van 30 juli 1938 betreffende het gebruik van de talen bij het leger.

	2010	2011	2012	2013
<i>taalvrijheid</i>	31	43	38	28
<i>onderwijs</i>	14	5	7	3
<i>notaris</i>	0	4	5	2
<i>gerechtszaken</i>	9	4	7	2
<i>consumentenzaken</i>	7	7	4	3
<i>bestuurszaken</i>	152	139	154	109
<i>syndicus</i>	4	8	5	1
<i>bedrijfsleven</i>	35	17	19	17
<i>medisch</i>	14	6	2	5
<i>andere</i>	3	8	7	1



In de jaren die werden vergeleken, en ook samen gelezen met de eerdere activiteitenverslagen, zijn er geen significante stijgingen of dalingen van het aantal vragen binnen een bepaald domein te merken. De inhoudelijke spreiding toont wel het belang aan van de taalwetgeving in bestuurszaken, die ruim de helft van de dossiers vertegenwoordigt. In tweede instantie komen de vragen die de taalvrijheid raken. Vaak gaat het over vragen van communicatie en bedrijven die zich in de privésfeer bevinden en dus niet onderworpen zijn aan enige taalwetgeving. Op de derde plaats komen vragen over het taalgebruik in het bedrijfsleven, zowel vanwege de werkgevers als werknemers. Slechts een beperkt aantal vragen gaat over de rechten op het vlak van taal als consument of patiënt. Evenzeer opvallend is het kleine aantal vragen over de taalwetgeving in gerechtszaken of bij de notaris. Verondersteld kan worden dat dit vragen zijn waar reeds andere vormen van juridische bijstand worden aangesproken. Advocaten zijn bijvoorbeeld vaak goed op de hoogte van de taalregeling in gerechtelijke procedures.

Hoewel deze gegevens niet systematisch worden verzameld, blijkt uit een steekproef van de dossiers over de periode 2009-2012 dat bijna de helft van de vragen afkomstig zijn van diensten die onderworpen zijn aan de Bestuursstaalwet. Ruim de helft van deze groep zijn de lokale overheden, zoals de gemeenten of de OCMW's. Vooral de diensten bevolking en burgerlijke stand, integratie, toerisme, juridische zaken en vrije tijd leggen kwesties voor. Daarnaast komen er vooral vragen van binnen de Vlaamse overheid en vervolgens van andere overheidsniveaus (provincies, federale overheid, intercommunales,...). Ook uit de besturen van faciliteitengemeenten komen vragen, wat in het geval van de randgemeenten niet steeds evident is, gezien de soms moeilijke verhouding tussen de Vlaamse overheid en de politieke verantwoordelijken in deze gemeenten. Een aantal overheden stelt ook meermaals vragen doorheen de jaren, wat aantoont dat het Steunpunt Taalwetwijzer bij een aantal diensten bekend is als een vast aanspreekpunt.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1. Algemene evaluatie

Voldoet het Steunpunt Taalwetwijzer aan een bepaalde vraag? Het antwoord is ongetwijfeld ja, gelet op het aantal gestelde vragen. Uit de reacties die van vragenstellers of partners spontaan worden gegeven, kan ook worden afgeleid dat de dienstverlening wordt geapprecieerd. De dieperliggende vraag voor een grondige evaluatie is evenwel of het beantwoorden van deze dossiers effectief een taak van maatschappelijk belang is die op een duurzame wijze positieve veranderingen in de samenleving kan teweegbrengen. De achterliggende doelstelling van het Steunpunt Taalwetwijzer is immers om via een betere kennis van de taalwetgeving ervoor te zorgen dat burgers op de hoogte zijn van hun rechten op het vlak van taal – meestal het Nederlands – ten aanzien van overheden, bedrijven of andere organisaties, en ook dat deze organisaties zelf weten wanneer zij met die regelingen rekening moeten houden.

Een globale evaluatie van territoriale en inhoudelijke spreiding van de dossiers, gekoppeld aan een analyse van de herkomst van de vragen, toont aan dat de belangrijkste oorsprong van vragen de (lokale) overheden zijn in het homogene Nederlandse taalgebied. Op zich is dit niet opmerkelijk, gezien deze overheden voor een zeer groot aantal burgers voor allerlei transacties een rechtstreeks en bijna dagelijks aanspreekpunt zijn, waardoor vragen op het vlak van taalgebruik in de communicatie veelvuldig voorkomen. Het ontbreekt deze overheden vaak aan gespecialiseerde kennis om bepaalde taalwettelijke problemen uit te klaren. Het dient gezegd dat de vragen in veel gevallen ook dienen om eigen conclusies te verifiëren en dat het Steunpunt Taalwetwijzer als een soort 'tweede opinie' wordt geconsulteerd.

Desalniettemin blijven de cijfers enigszins contra-intuïtief: de gevallen van burgers die hun taalrechten geschonden zien en die werden aangehaald als typevoorbeelden bij de oprichting van het Steunpunt Taalwetwijzer, bijvoorbeeld op de werkvloer, bij het bezoeken van handelszaken of in specifieke gebieden zoals Brussel-Hoofdstad, blijven erg beperkt. Dit kan drie oorzaken hebben: ofwel aanvaarden burgers in veel omstandigheden dat de wet (waarschijnlijk) wordt overtreden, maar stoort men zich er niet verder aan of meent men dat optreden geen zin heeft, ofwel vindt men steun via andere kanalen (eigen opzoekingen, organisaties als vakbonden of politieke organisaties), ofwel is het Steunpunt Taalwetwijzer onvoldoende ingespeeld op deze situaties of onvoldoende toegankelijk.

Er moet ook rekening worden gehouden met de gewijzigde context sinds 2002. De taalwetgeving zelf lijkt minder een inzet te zijn van het debat, nu ook de draagwijdte en geldigheid van een aantal 'controversiële' dossiers is getoetst, zoals de omzendbrieven van de Vlaamse Regering over het gebruik van de talen door de lokale besturen, of de omzendbrieven van de Brusselse Hoofdstedelijke Gewestregering inzake de zogenaamde taalhoffelijkheid. Een juridische waakzaamheid blijft echter geboden, gezien het vurige debat rond de taalwetgeving erg snel kan worden aangepoekt. De uitdaging bestaat er nu vooral in de taalwetgeving te doen naleven tegenover enkele belangrijke uitdagingen die zich het afgelopen decennium in meer of minder mate verder hebben gemanifesteerd in Vlaanderen en Brussel, zoals de internationalisering en ont nederlandse.

Tegenover het relatief afnemende belang van taalwetgeving op zich, staat een groeiende interesse voor de taal als instrument. In het inburgeringsbeleid, het onderwijs, de welzijnssector, het arbeidsmarktbeleid, de sociale huisvesting,... wordt taal meer en meer een essentiële bouwsteen voor een aanpak die gericht is maatschappelijke participatie en gelijke kansen. Het Nederlands is een maatschappelijke institutie die bescherming nodig heeft, maar ook een institutie die aan zij die de taal beheersen een schat aan mogelijkheden biedt tot deelname aan de samenleving. Daar waar de taalwetgeving vroeger vooral uit een protectionistische cultuurreflex is ontstaan, is de taalpolitiek in Vlaanderen vandaag net gericht op een zo inclusief mogelijk aanpak ten aanzien van haar inwoners. Het is die hernieuwde belangstelling voor taal, en het Nederlands in het bijzonder, die veel besturen tot nieuwe beleidsoriëntaties dwingt.

De relatie tussen burger en overheid is overigens niet meer dezelfde als deze toen de taalwetten in de jaren zestig van de vorige eeuw vorm kregen. De verhouding is veelzijdiger geworden, zodat ook de houding ten aanzien van het taalgebruik een bredere visie vergt: minder vanuit een administratief-sanctionerende kader, maar meer met een arsenaal aan positieve maatregelen. De volgende stap is dit taalbeleid juridisch te blijven omkaderen door van de taalwetgeving eerder een instrument te maken en niet als een hinderpaal te zien. Want goedbedoelde taalmaatregelen tegenover nieuwkomers kunnen niet leiden tot ongebreidelde meertaligheid waarbij het Nederlands een ondergeschikte rol krijgt. Of omgekeerd: taalmaatregelen kunnen geen inbreuk plegen op grondrechten van de burger of tot doel hebben de rijkdom van andere talen of culturen uit het openbare leven te bannen. Veel besturen worstelen met dit spanningsveld.

Het Steunpunt Taalwetwijzer wenst bewust met deze evoluties om te gaan. Het is immers niet voldoende om zich op te sluiten in een ivoren toren en de lettertjes van de wet te dicteren aan zij die op de werkvloer met zeer concrete taalproblemen te maken hebben. Enerzijds wenst het Steunpunt Taalwetwijzer zich dus te ontwikkelen als een betrouwbare partner voor eenieder die een doordacht taalbeleid wil ontwikkelen met maximale aandacht voor de juridische realiteit. Anderzijds wenst het Steunpunt Taalwetwijzer aan de kant te staan van eenieder wie meent dat door een slechte toepassing van de taalwetgeving zijn of haar rechten geschonden zijn, zowel in de openbare sector als in de private sector waar taalwetgeving een rol speelt.

4.2. Aanbevelingen

Op basis van de algemene evaluatie van de werking en de cijfers van het Steunpunt Taalwetwijzer kunnen een aantal aanbevelingen voor het beleid worden geformuleerd. Deze hebben zowel betrekking op de manier waarop een initiatief als het Steunpunt Taalwetwijzer zich verder kan ontwikkelen, als op de manier waarop de Vlaamse overheid als geheel omgaat met taalwetgeving als onderdeel van haar beleid.

Aanbeveling 1: kiezen voor een onpartijdige houding in taalconflicten

Het Steunpunt Taalwetwijzer profileert zich uitdrukkelijk niet als een 'klachtenlijn' of 'taalombudsdienst', laat staan als 'kliklijn' of 'taalpolitie'. Dit plaats het Steunpunt Taalwetwijzer immers onmiddellijk in een negatieve context en verhoogt de drempel ten aanzien van bijvoorbeeld overheidsdiensten die net wel maximaal de regels wensen te volgen. Het Steunpunt Taalwetwijzer tracht zich afzijdig te houden in te controversiële kwesties. Zo komt de positie van het Steunpunt Taalwetwijzer onder druk te staan indien de relativiteit van de adviezen of antwoorden niet voldoende wordt overgebracht, bijvoorbeeld indien een 'advies' wordt aangehaald in persartikels of politieke debatten. Het Steunpunt Taalwetwijzer pretendeert immers niet hét officiële antwoord te hebben.

Het Steunpunt Taalwetwijzer gaat uit van het principe dat het initiatief in zekere zin één van de actoren is die de taalrechten. Namelijk enerzijds het recht om de eigen taal te mogen gebruiken in het maatschappelijk leven (taalvrijheid), maar anderzijds ook het recht om een bepaalde taal erkend te zien door de maatschappelijke instellingen (taalwetgeving). De taalwetgeving garandeert bepaalde rechten van de burger ten aanzien van de overheid en legt bepaalde verplichtingen aan de overheid op. Het is van belang dat ook in de toekomst initiatieven zoals het Steunpunt Taalwetwijzer de rechten van de burger centraal plaatsen en deze niet instrumentaliseren voor andere doeleinden die hiermee in tegenstrijd kunnen zijn.

Het Steunpunt Taalwetwijzer heeft steeds getracht om uit een neutraal standpunt antwoorden te verstrekken over de taalwetgeving, ondanks haar gevoelig karakter in de Belgische context. Vanzelfsprekend is de geschiedenis kennen nodig om de taalwetgeving volledig te vatten, maar bij het oplossen van concrete taalkwesties kan men dit niet doen vanuit een activistische houding. Op het terrein verwacht men praktische antwoorden, die overeenstemmen met de wet en alternatieven die het mogelijk maken aan particulieren en beleidsmakers om, indien mogelijk, afwegingen en keuzes te maken.

Aanbeveling 2: duidelijkheid scheppen in het taalbeleid

Het taalbeleid wordt door de Vlaamse overheid momenteel sectoraal benaderd: er is een visie op welke rol taal speelt in het onderwijs, in het zoeken naar werk, voor inburgeraars in de welzijnssector,... Het ontbreekt vooralsnog aan een overkoepelende visie of aan principes die het taalbeleid in brede zin kunnen schragen en die ook de wisselwerking tussen deze domeinen naar voren brengt. Voor de burger of het middenveld is het niet altijd duidelijk waarom de Vlaamse overheid in bepaalde gevallen wel zeer strikt de hand houdt aan de regelgeving rond het gebruik van de talen, terwijl zij in andere gevallen zelf initiatiefnemer is om meertaligheid te stimuleren. Het inbedden van de taalwetgeving in een breder, aanvaard taalbeleid zal alleszins de legitimiteit van de taalregeling kunnen verhogen, ook ten aanzien van internationale instanties of andere waarnemers die vragen hebben bij de relevantie van bepaalde maatregelen.

Hiervoor dient wel te worden opgemerkt dat, uit de vele dossiers die aan het Steunpunt Taalwetwijzer zijn voorgelegd, kan worden afgeleid dat er ook onder experts veel onduidelijkheid bestaat over de precieze draagwijdte van de taalwetgeving. Het gaat hierbij enerzijds om punten waar door de complexe bevoegdheidsverdeling geen

eenduidige interpretatie bestaat van de taalwetgeving aan Vlaamse en Franstalige kant (bv. de betekenis van de faciliteiten bij het verspreiden van mededelingen). Anderzijds gaat het om kwesties waar, voor zover de Vlaamse interpretatie wel gevolgd kan worden, de toepassing van de taalwetgeving soms afwijkt van hetgeen in de rechtsnormen is vastgelegd. Hierdoor is doorheen de jaren een advies- of toezichtspraktijk gegroeid die weliswaar ondertussen bekend is voor de betrokkenen, maar geen juridische basis heeft (bv. het gebruik van vreemde talen in het Nederlandse taalgebied gebeurt op basis van officieuze criteria, maar deze bieden geen voorafgaande zekerheid).

Het Steunpunt Taalwetwijzer is zich bewust dat de haalbaarheid van een wijziging of explicietere toelichting bij de bestaande taalwetgeving erg klein is. Desalniettemin kan de vraag worden gesteld of, vooral ten aanzien van de lokale besturen en de eigen Vlaamse overheidsdiensten die met zeer veel dagelijkse taalkwesties te maken krijgen, een soort gezaghebbend compendium of leidraad moet worden ontwikkeld die een beter houvast moet bieden dan de onzekere situatie vandaag. Dit hoeft de bestaande beleidlijnen ten aanzien van de faciliteitengemeenten niet te doorkruisen. Hoewel de decreetgevende bevoegdheid van het Vlaams Parlement inzake taalgebruik beperkt is tot het homogene Nederlandse taalgebied, kan de Vlaamse Regering via haar toezicht- en organisatiebevoegdheid via een omzendbrief de toepassing van de taalwetgeving sturen.

Bij dit alles moet worden opgemerkt dat het Steunpunt Taalwetwijzer geen enkele bevoorrechte positie inneemt binnen de Vlaamse overheid of de taalwetgeving. Een advies dat de Taalwetwijzer geeft, kan de Vlaamse overheid niet binden. Voor wie een advies vraagt, is dit soms een onbevredigende en verwarrende situatie. Zo is de positie van de Taalwetwijzer vergelijkbaar met andere instanties die wel wettelijk geregeld zijn, zoals de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, de adjunct van de gouverneur van Vlaams-Brabant of de Vicegouverneur van het administratief arrondissement Brussel-Hoofdstad. Deze instanties hebben weliswaar uitgebreidere onderzoeksbevoegdheden en kunnen ook optreden (schorsingsbevoegdheid, subrogatiebevoegdheid,...), maar uiteindelijk zijn de adviezen van deze instanties niet bindend of afdwingbaar. In de toekomst zou duidelijker kunnen worden bepaald hoe het Steunpunt Taalwetwijzer zich verhoudt tot de Vlaamse overheid en de andere toezichtorganen: blijft het bij een vrijblijvend adviserend karakter of kan het ook de Vlaamse overheid binden?

Aanbeveling 3: gerichte acties rond taalwetgeving ontwikkelen

Uit de voorgaande jaarverslagen van het Steunpunt Taalwetwijzer is gebleken dat communicatiecampagnes een licht positief effect hebben op het aantal gestelde vragen. Algemene campagnes zijn ongetwijfeld ook goed om burgers en organisaties te herinneren aan het bestaan van het Steunpunt Taalwetwijzer. Binnen het huidige personeelskader kan er evenwel gesteld worden dat er slechts een beperkte marge bestaat om het aantal vragen te doen toenemen. De keuze moet dan gemaakt worden of campagnes moeten worden gevoerd die zouden kunnen leiden tot een globale toename van het aantal dossiers, dan wel of de beschikbare tijd best wordt ingezet om een beperkter aantal dossiers actiever op te volgen.

Een specifieke actie die zich bijvoorbeeld richt op een bepaald gebied (bv. Brussel-Hoofdstad, de randgemeenten) of een bepaalde sector (bv. bedrijfsleven, ziekenhuizen, lokale overheden), waar de aanwezigheid van een dienst als het Steunpunt Taalwetwijzer als prioritair wordt geacht, zou op termijn meer duurzame maatschappelijke effecten veroorzaken dat een globale strategie waarbij de inspanningen over een zeer breed werkveld moeten worden verspreid. Op basis van een meerjarenplan zouden prioriteiten kunnen worden bepaald, gekoppeld aan gerichte communicatiecampagnes, het ontwikkelen van partnerschappen met organisaties en flankerende beleidsacties. Het doel is daarbij een duurzame bewustwording van de impact van de taalwetgeving in een bepaalde sector of een specifiek gebied.

4.3. Uitbreiding van de juridische ondersteuningsfunctie

Het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014 stelt het volgende omtrent het Steunpunt Taalwetwijzer: "De Taalwetwijzer volgt vragen om informatie of advies actiever op, zodat zijn adviesverlenende functie wordt uitgebreid tot een vorm van juridische ondersteuning." Hieronder kan worden verstaan dat wordt verwacht dat een particulier (burger, bedrijf of organisatie) actiever door de overheid moet worden bijgestaan en eventueel vertegenwoordigd in formele en informele klachtenprocedures. In de beleidsnota Brussel 2009-2014 en de daaropvolgende beleidsbrieven werd toegelicht dat deze maatregel weloverwogen moet zijn vanuit juridisch oogpunt.

De achterliggende bedoeling van het voorstel is duidelijk. Indien particulieren enkel op informatief vlak worden ondersteund, maar hinderpalen ondervinden om bepaalde taalrechten te doen afdwingen, kan ondersteuning ertoe leiden dat deze rechten in de realiteit vaker worden gerespecteerd. Naast sensibilisering is het dan via klachten en procedures dat instanties die zondigen tegen de taalwetgeving op termijn bewust zullen worden gemaakt dat de taalwetgeving moet worden nageleefd. In het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad is bijvoorbeeld het lage aantal officiële klachten vaak een argument om te stellen dat het probleem met de toepassing van de taalwetgeving bijna onbestaande is. Particulieren geven echter aan niet steeds te weten hoe klacht indienen mogelijk is, en een vorm van ondersteuning zou hen daarbij kunnen helpen.

Ook tijdens de vorige beleidsperiode onderzocht het Steunpunt Taalwetwijzer op vraag van de bevoegde Vlaams minister de mogelijkheden van een sterkere opvolgingsfunctie. In dat verband werden vanuit het Steunpunt Taalwetwijzer vier aandachtspunten geformuleerd. Deze zullen dienen als toetssteen om een drietal mogelijkheden van de uitbreiding van de ondersteuningsfunctie te onderzoeken.

1. *De toegangsdrempel tot het Steunpunt Taalwetwijzer mag niet worden verhoogd.* Er moet rekening worden gehouden met de bereidheid van de personen die in contact treden met het Steunpunt Taalwetwijzer om mee te werken aan het opstarten van een procedure. De mogelijkheid om op te treden vereist immers de voorafgaandelijke toestemming en medewerking van de betrokkene. Dit zou betekenen dat van de particulieren al van bij de aanvang meer informatie zal moeten geven of zich uitdrukkelijk akkoord zal moeten verklaren met het ondernemen van bepaalde acties (o.m. ook het verwerken van persoonsgegevens). Er zal een manier moeten worden gevonden om de vrijblijvende vragen te onderscheiden van die dossiers waarin een zekere opvolging mogelijk is. In het laatste geval zal soms bijkomende informatie vanwege de particulier noodzakelijk zijn, wat als een aantasting van de persoonlijke levenssfeer kan worden gezien. Het probleem is dat beide soorten dossiers niet steeds van elkaar te onderscheiden zijn en dat de particulier weliswaar soms aanstuurt op een klacht, maar later zich toch tevreden stelt met een juridische toelichting.
2. *Het mag niet leiden tot negatieve publiciteit of imagoschade.* De reputatie van de Vlaamse Gemeenschap vormt een belangrijk aandachtspunt van de Vlaamse overheid. De toepassing van de taalwetgeving wordt door externen soms aangegrepen, vaak op een karikaturale en onvolledige wijze, om Vlaanderen als een weinig tolerante of gesloten regio te kaderen. Een sterkere ondersteuningsfunctie houdt het risico in dat, indien dit op een verkeerde manier wordt voorgesteld, dat een actieve juridische ondersteuning in bepaalde procedures als een bewijs zal worden gezien van een overijverig beleid dat zich in private geschillen wenst te mengen.

3. *De dienstverlening mag niet in tegenstrijd zijn met de Europese dienstenrichtlijn.* Indien de overheid een bepaalde dienstverlening voor particulieren ontwikkelt, dient zij zich de vraag te stellen of dit geen ongeoorloofd vorm van concurrentie met de private sector betreft. Het kan niet worden ontkend dat ook nu reeds het Steunpunt Taalwetwijzer tot op zekere hoogte een bijstandsinstantie is waarvan de dienstverlening dicht in de buurt komt van die van een private consultant of raadsman. Dit kan nu nog worden gemotiveerd vanuit het argument dat toelichting over taalwetgeving een vorm van beleidsinformatie inhoudt, maar bij een rechtstreekse juridische ondersteuning komt die motivering onder druk te staan. Potentieel bestaat er hiervoor immers een economische markt.
4. *De dienstverlening moet gekoppeld worden aan voldoende middelen en personeel.* De huidige personeelsinzet is in staat om op de gestelde adviesvragen een afdoende te geven. Indien bijkomende opdrachten worden verlangd, dient rekening te worden gehouden met bijkomende investeringen in middelen en personeel. De vraag is in hoeverre dit haalbaar en opportuun is in krappe budgettaire tijden.

Voorstel 1: een actievere ondersteuning door het Steunpunt Taalwetwijzer zelf

Dit voorstel zou inhouden dat de medewerker van het Steunpunt Taalwetwijzer actiever in een dossier optreedt om de belangen van een vraagsteller of klager te behartigen, bijvoorbeeld door systematisch samen met de betrokkene de bevoegde instanties te appellieren en, waar mogelijk en opportuun, klachten in te dienen. Een versterkte begeleidingsfunctie is echter problematisch vanuit een overheid, die immers gebonden is aan bepaalde wettelijke beperkingen, waaronder ook de beginselen van behoorlijk bestuur. Zo stelt zich onder meer ook een bevoegdheidskwestie, gezien het Steunpunt Taalwetwijzer zich eveneens bezighoudt met dossiers over taalwetgeving waarvoor de Vlaamse Gemeenschap niet bevoegd is, zoals de taalwetgeving in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad. De vraag is in hoeverre de Vlaamse overheid belangen van particulieren kan behartigen in aangelegenheden waarvoor zij niet bevoegd is. Andere overheden kunnen deze interventie rechtstreeks in vraag stellen.

Daarbij stelt zich ook de principiële vraag in hoeverre de overheid, die het algemene belang wordt geacht te verdedigen, zich kan inlaten met het opkomen voor het particuliere belang. In de meeste gevallen is de taalwetgeving immers nauw verboden aan het verkrijgen van subjectieve rechten: een Nederlandstalige werknemer die werkt onder een anderstalig contract, een burger die een Franstalige boete betwist, een ambtenaar die zijn carrière gefnuikt ziet door een bepaalde toepassing van de taalwetgeving,... Het doen naleven van de taalwetgeving kan weliswaar een beleidsdoelstelling zijn, maar in een concreet conflict betekent de interventie van de overheid dat de belangen van een bepaalde partij specifiek ter harte worden genomen, eventueel ten aanzien van andere overheden, particulieren of bedrijven.

De vraag is evenzeer hoe de dienstverlening zal kunnen worden georganiseerd op dergelijke wijze dat van bij de aanvang volledige informatie omtrent de dossiers kan worden opgevraagd zonder een overdreven inbreuk op de persoonlijke levenssfeer te plegen en zonder dat dit leidt tot mogelijke reputatieschade. Dit vereist bijkomende inspanningen van zowel betrokkene of overheid, wat de drempel kan verhogen alsook de personeelsinzet die noodzakelijk is. Bovendien kan de overheid ook niet willekeurig oordelen welke dossiers worden behartigd. Het lijkt bijvoorbeeld overeenkomstig het gelijkheidsbeginsel moeilijk bestaanbaar dat het Steunpunt Taalwetwijzer geen steun zou verlenen aan een Franstalige in een faciliteitengemeente die vraagt om zijn taalrechten maximaal te vrijwaren bij bepaalde Vlaamse overheidsdiensten.

Voorstel 2: het betoelagen van een private organisatie

Indien de overheid meent dat het vrijwaren van de particuliere belangen ook een publiek belang dient, dan is de optie van een subsidie aan een externe organisatie de meest aangewezen vorm. Concreet zou de Vlaamse overheid ervoor kunnen opteren om, via een projectoproep of gelijksoortige methode, een organisatie te betoelagen die particulieren kan bijstaan in geschillen rond taalwetgeving. Op die manier is ook een antwoord gegeven op het bezwaar dat de overheid zelf concurrentieel wenst te zijn met de private sector. Een private organisatie heeft ook meer mogelijkheden om een eigen beleid uit te stippelen en er is ook communicatief en op reputatievlak een zekere afstand met de Vlaamse overheid in strikte zin, wat uiteraard als positief en negatief kan worden gezien.

De organisatie, die best in de vorm van een vzw of stichting wordt opgericht, zou dan het verdedigen van taalrechten als een hoofddoel hebben, via het verlenen van rechtsbijstand in de meeste brede zin van het woord. Er zou kunnen worden bepaald dat de organisatie geen formele banden mag hebben met andere organisaties met een politiek of levensbeschouwelijk doel. Dit zou kunnen blijken uit de samenstelling van de raad van bestuur of door het onderschrijven van een bepaald deontologisch charter. De organisatie moet kunnen aantonen dat de voorgelegde problemen worden getoetst aan een objectief kader, waarbij prioriteit wordt gegeven aan die gevallen waarbij een veroordeling waarschijnlijk is, en waarbij deze veroordeling zal bijdragen tot een betere naleving van de taalwetgeving in het algemeen. Uiteraard is dit gekoppeld aan een duidelijke verslaggeving, weliswaar met garanties voor de persoonlijke levenssfeer van de betrokken particulieren.

De 'privatisering' van de advies- en begeleidingsfunctie van het Steunpunt Taalwetwijzer naar een externe instantie zou kunnen worden gekoppeld aan een heroriëntering van het eigenlijke Steunpunt Taalwetwijzer tot een eerder beleidsvoorbereidende en -evaluerende rol op het vlak van taalwetgeving en als contactpunt voor deze externe instantie, namelijk door gevolg te geven aan de resultaten die op het terrein worden geboekt. Tegelijkertijd zou de informatie-, onderzoeks- en documentatiefunctie op het vlak van taalwetgeving kunnen worden toebedeeld aan een academische instelling, hetzij via projectonderzoek, hetzij via een meer structurele vorm van ondersteuning. De samenwerking tussen deze actoren is dan uiteraard van groot belang.

Buitenlands voorbeeld

In Canada bestaat sinds 2008 het *Language Rights Support Program (LRSP) - Programme d'appui aux droits linguistiques (PADL)*. Via een projectoproep van de federale overheid konden onafhankelijke instellingen en organisaties zich kandidaat stellen om burgers vooreerst via informatie en vorming in te lichten over hun grondwettelijke taalrechten. In tweede instantie zou de instelling via bemiddeling en arbitrage taalgeschillen moeten trachten te beslechten. Als derde doelstelling zou de instelling, indien bemiddeling niet tot het gewenste resultaat kan leiden, die zaken van particulieren kunnen behartigen voor de rechtbank met als doelstelling om de taalrechten van de burgers te verduidelijken en te bevorderen.

De Universiteit van Ottawa vervult sinds 2009 deze rol (<http://www.padl-lrsp.uottawa.ca/>). Een onafhankelijk panel van experts adviseert de instelling en oordeelt over de aanvragen tot financiële ondersteuning van geschillenbeslechting of juridische begeleiding. De overheid stelt een jaarlijks budget van ongeveer 1,1 miljoen euro ter beschikking.

Voorstel 3: decretaal verankeren van de Taalwetwijzer

Zoals eerder aangehaald opereert het Steunpunt Taalwetwijzer in een juridische schemerzone, waardoor het optreden ten aanzien van externen zeer bedachtzaam moet gebeuren. Strikt genomen kan het Steunpunt Taalwetwijzer enkel rekenen op de goede wil van derden om medewerking te verlenen aan bepaalde dossiers. De vraag is hoe zij dan op een efficiënte wijze ondersteuning kan bieden aan particulieren. Een uitdrukkelijk optreden namens particulieren, of het instellen van bepaalde juridische handelingen, waarbij ook eventueel kosten worden gemaakt (bv. aangetekende zendingen), kan problematisch zijn indien het Steunpunt Taalwetwijzer dit doet buiten enige bevoegdheid of wettelijke of decretale opdracht.

Er zou kunnen worden nagedacht over een decretale verankering van het Steunpunt Taalwetwijzer. Het Vlaams Parlement is immers bevoegd om, ten aanzien van het homogene Nederlandse taalgebied, alle opdrachten die momenteel zijn toevertrouwd aan de Vaste Commissie voor Taaltoezicht, over te dragen aan een Vlaamse instelling. In theorie zou het mogelijk zijn om aan het Steunpunt Taalwetwijzer of een gelijkaardige dienst een gecentraliseerde of parallelle toezichtfunctie toe te vertrouwen die bevoegd is voor alle aangelegenheden waarin de Vlaamse Gemeenschap het taalgebruik kan regelen. Een officiële klachteninstantie kan worden gecreëerd, die tot op zekere hoogte bindende beslissingen of adviezen zou kunnen afleveren. Dit kan worden gekoppeld aan een inspectiefunctie en een administratiefrechtelijke, sanctionerende bevoegdheid met de nodige jurisdictionele garanties.

Het voordeel van dit model zou ongetwijfeld zijn dat particulieren die de taalwetgeving afgedwongen wensen te zien een krachtig instrument zouden krijgen om dit resultaat te bekomen. De procedure kan op een soepele manier zo worden georganiseerd dat zij geen gespecialiseerde voorkennis vereist. Gezien het hier gaat om decretale opdrachten kan er ook geen probleem ontstaan op het vlak van concurrentie met de privésector. De Vlaamse overheid zal ook verplicht zijn om de nodige middelen ter beschikking te stellen aan dergelijke instantie om deze opdrachten uit te voeren. Het nadeel is dat dergelijk instantie moeilijk nog de rol van adviesverlener kan vervullen. De taalwetgeving komt in een eerder conflictueus kader terecht, waardoor ook het risico op reputatieschade groeit. De vraag is of hiermee de belangrijke preventieve rol van het Steunpunt Taalwetwijzer niet onderuit zou kunnen worden gehaald.

Concluderend

Het is aan het beleid om te bepalen of één van deze voorstellen te overwegen is, dan wel of er nog alternatieve voorstellen voor een uitbreiding van de juridische begeleidingsfunctie bestaan. Gelet op de hogerstaande aandachtspunten is het evenwel helder dat er niet op een onbezonnen manier mag worden gekozen voor een bepaalde optie en dat de impact op het vlak van juridische mogelijkheden, praktische en financiële uitvoerbaarheid, toegankelijkheid alsook communicatie en imago goed in kaart dient te worden gebracht.